

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Csáky István gróf

Cím:

Budapest fürdő város?

Forrás:

Pesti Hírlap

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Ol)

Oszályozás

Tárgy

613.41

Hely

Idő

"1943"

Személy

Budapest fürdőváros?

Budapest néhány évtized óta nem mint a kis Magyarország fővárosa, hanem mint a világ legnagyobb, és tegyük hozzá: legszebb fekvésű fürdővárosa él a világ tudatában. Idegenforgalma a két világháború közötti időben ennek megfelelően erősen emelkedő irányzatot mutatott, és volt idő, amikor arra a kérdésre, hogy hová utazzunk, melyik az a hely, a melyet feltétlenül látni kell, csak egy válasz volt: Budapest-fürdőváros, a Duna királynője, a remek fürdők, az éjjeli élet, a jó konyha és a keleti romantika csodavárosa. Divatba jöttünk — no! És aki még világviszonylatban is elsőrendű klinikáinkat, tudományos és műveltségi intézményeinket is megismerte, életfogytiglan rajongója maradt szép fővárosunknak.

Budapest természeti előnyei

De sokan voltunk és vagyunk, akik aggódva kérdeztük, vajjon ez a nagy népszerűség nem múló jelenség-e, nem fog-e elmúlni úgy, ahogy jött, ha a cigány, a tokaji bór és a gyöngyösbokréta újdonságának ingere eikopott; lehet-e, keil-e erre a konjunkturára alapítani, súlyos befektetéseket tenni? Meggyőződésem szerint keil! Véleményemet nem a tudatos derűlátásra alapítom, — ami különben nem naivság kérdése, hanem minden sikernek első alapfeltétele, — hanem a következő megfontolásokra: Beteg ember mindig lesz, gyógyítani pedig ott lehet legjobban, ahol, úgy mint nálunk, mindenféle gyógyvíz együtt van,

megpedig a leghatékonyabb kiasaban (rádium). Orvosaink kitűnők. De nemcsak gyógyulni lehet Budapesten, hanem üdülni, szórakozni és tanulni is, ami a betegek hozzátartozóit, de nászutasokat és egyéb világjárókat is csábít. Ne feledjük, hogy Magyarországon, ha mennyiség szempontjából talán nem is, de minőség szempontjából minden különb, mint másutt: a szárnyas izesebb, a gyümölcs zamatosabb, a kenyér foszlósabb, a napbesugárzási és szélviszonyok a legkedvezőbbek, itt csirázik a legjobban a mag; de folytathatnám így is, hogy itt úr igazán az úr, itt tipeg a legtöbb szép nő láb, itt a legvendégszeretőbb a nép, stb. Talán ennyi is elég volna, de utoljára hagytam a legfontosabb adottságunkat, azt, hogy jóllehet az európai műveltség utolsó végvára, gyakran élvezeteli vagyunk, de nyelvi- leg, művészetünkben és hagyományainkban turániak, tudatosan mások vagyunk, mint a többi művelt nép, és ebben van nemzetközi értékünk is! Ha pedig így állunk, akkor minden okunk megvan arra, hogy idegenforgalmunkat, amely 1938-ban külkereskedelmi mérlegünkben több mint 40 millió bevétellel a harmadik helyet foglalta el, még áldozatok árán is tovább fejlesszük. Ezt annál inkább meg kell tennünk, mert Istennek hála az idegenforgalom nem kíván tőlünk potemkinfalvakat, hanem pontosan azokat a befektetéseket, amelyek a közjólét, közművelődés, közegészség és közigazgatás szempontjából az egész belső társadalmunkat szolgálják. Így az idegenforgalmat szolgáló intézmé-

nyek akkor is megállanak a lábukon, ha az idegenek rajzása történetesen elapad, amint azt napjainkban látjuk. Természetes, hogy mindazt, amit „befektetés” névvel illetünk, e cikkben felsorolni nem lehet s így csak három tényezőre hívom fel a figyelmet, azt is sugva, hogy csak mi magyarok halljuk meg. Ezek a fürdőváros kialakítása, a füstmentes Budapest és a szálloda-kérdés.

Buda fürdőváros

Milyen a fürdőváros? Először is lehetőleg téli-nyári időnnel rendelkezik. Vannak nyitott és fedett gyógyintézményei, szállodái, üdülőszerenádiumai, sétaterai és kiránduló helyei. Ezeket a nagyvárosi lármától és forgalomtól óvni kell. Ugy kell őket összekötni fásított, lertesített területekkel vagy csíkokkal, — parksávokkal, — hogy azokon megszakítás nélkül lehessen végigsétálni anélkül, hogy a nagyváros porába, zsvájába belekerülne. Természetes, hogy ezt ilyen nagy fővárosban, mint a miénk, nem lehet akárhol megcsinálni. Elvként kellene kimondani, hogy a budai oldal a fürdőváros életszabályai szerint szabályozandó! Gondolatomat talán egy példával érzékeltethetném: Budán három fürdőkörzetet különböztethetünk meg. Ezek a kelenföldi keserűvizek, a gellérthegyi radioaktív vizek és a Rózsadomb-környéki glaubersós források. Ezek körzete fürdőparkokkal övezendők, egymással pedig árnyékos sétányokkal, parksávokkal köntendők össze. Milyen szédítő távlat például, hogy a Szent Gellért-szállóból vagy a tervezett Szent Imre-szálló-

lóból az Erzsébet-sósfürdőbe a Dunaparton, a stadion- és a kiállítási parkon keresztül sétálhatnánk el! Vagy, hogy a Tabánból a Vérmezőn és a Városmajoron át a Hűvösvölgybe lehetne lovagolni! (Végre tudnók, mit kezdünk el a beboltozott Ördögárok beépíthetetlen területével.) De csábító az is, ha elképzeljük, hogy a Szent Lukács-fürdőből a Statisztika-park és a Marczibányi-tér érintésével a budai hegyek öserdeibe lehetne andalogni árnyékos sétányokon át!

Fűtsünk a hőforrások vizével

A fürdőváros jó levegője is védelemre és javításra szorul. Ennek a külterki, szélhordta poron kívül a füst a nagy ellensége. Előbbivel szemben a növényzet lekötő erejét vesszük igénybe, utóbbi a széntüzelés csökkentésével, sőt kiküszöbölésével érhetjük el. Erre nagy szükségünk van először is egészségi okokból: a légszennyezés-mérések ugyanis azt mutatják, hogy pl. a Szervita-téren a szennyeződés oly nagyfokú, hogy Londonéval vetekszik. Másodsorban gazdasági okból akarjuk a széntüzelést kiküszöbölni. Ezért ismét szerencséről beszélhetünk, hogy a természet talán kínálja az ingyen hőforrást a meleg talajvizek képében. Budán a melegvizvezető réteg a talaj felszínéig emelkedik és itt helyenként magától felfakad a forrás, másutt néhány méternyi fűrés árán feltárható; Pesten a Belvárosban 150—300 méter mélyen lehet fel, a Városligetben pedig 900—1300 méter mélységben. A hévvizek hőfoka 50—76 fok közt változik, ami elégséges központi fűtések táplálására. Ez ingyen fűtés,

mindössze némi befektetésbe kerül, ugyanis a fűtőtestek felületét kell 20 százalékkal növelni, hogy ugyanazt a melegmennyiséget szolgáltatssa, mint a normális melegvízfűtés, amelyet 80 fokos vízzel táplálunk. Miért nem fűtünk még mindig hévveizeinkkel? Az aggályoskodók féltik a hőforrásokat a kipadástól; de hiszen én nem is a víz fogyasztását, hanem csak melegnek elvonását javasolom. Az ásványvíz ugyanis amugy sem alkalmas arra, hogy a fűtőcsövekben keringessük, mert lerakódása eltömné azokat. Ezért a vízvezeteki vízzel töltött csövek csak lábfürdőt vesznek a hévvezeték és közvetítik annak melegét. Egy kísérlet például a városházának termikus vízzel való fűtésére hamarosan igazolná, hogy a fűrés és fűtőberendezés átalakításának költsége szénmegtakarítás révén már néhány év alatt megtérül. És milyen szép volna Budapest füst és korom nélkül! És hány helye lenne az így megtakarított szénnek!

És végül a szálloda-kérdés. A mai építőanyaginséges időkben szállodáink egyre-másra hivatalokká alakulnak át. Magyarországnak kiadható ágyszáma még a háború előtt sem rugott oly magasra, mint egy németországi fürdőhelyé. Ezért felvetődik smét a tartalékszallók, turistaszallók erva.

Gróf Csáky István
építész-mérnök,
törvénytészki hités szakértő.